

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ενέργεια, Κλιματική Αλλαγή και η στροφή προς τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας: Η Ευκαιρία του Ταμείου Ανάκαμψης και οι Δράσεις του Σχεδίου Ελλάδα 2.0

Η πανδημία COVID-19 κινητοποίησε τους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς χρηματοοικονομικής υποστήριξης των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπισή της και τον περιορισμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεών της. Η διαθέσιμη χρηματοδότηση στα κράτη-μέλη εξειδικεύεται στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, τα οποία περιλαμβάνουν τις μεταρρυθμίσεις και την επενδυτική ατζέντα κάθε χώρας μέχρι το 2026, με βάση έξι περιοχές πολιτικής που θέτει το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

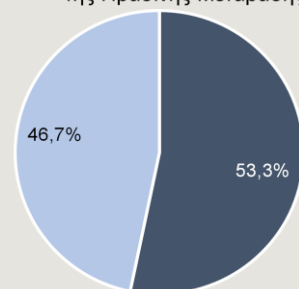
Από τις περιοχές αυτές, εξέχοντα ρόλο έχει η Πράσινη Μετάβαση, στην οποία θα διοχετευθεί το 37% των διαθέσιμων πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, με στόχο τη στήριξη δράσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της περιβαλλοντικής αειφορίας και βιωσιμότητας. Στο πλαίσιο αυτό, ο κλάδος της ενέργειας και οι σχετιζόμενες με αυτόν δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή είναι μείζονος σημασίας.

Για τον λόγο αυτό, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0) έχει ως έναν από τους τέσσερις βασικούς του Πυλώνες την Πράσινη Μετάβαση, προς την οποία θα διοχετευθούν συνολικά Ευρώ 6.026 εκατ. από τον Προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης, ήτοι το 1/3 των συνολικών πόρων με τη μορφή επιδοτήσεων. Οι επενδυτικές δράσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Πρώτου Πυλώνα κατευθύνονται προς την ηλεκτρική ενέργεια, τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), το περιβάλλον, τις υποδομές και τον σχεδιασμό τους. Οι δράσεις οι οποίες αφορούν στην ηλεκτρική ενέργεια και τις ΑΠΕ εκτιμάται ότι θα απορροφήσουν το 53% του Πρώτου Πυλώνα του Προϋπολογισμού του Ταμείου Ανάκαμψης, ενώ το υπόλοιπο 43% θα κατευθυνθεί προς τις υποδομές, τον σχεδιασμό και τον εξοπλισμό περιβαλλοντικών έργων (Γράφημα 1).

Πρώτος Πυλώνας για την Πράσινη Μετάβαση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Πράσινη Μετάβαση: ο Πρώτος Πυλώνας του Ελλάδα 2.0	Πόροι που κατευθύνονται προς την Πράσινη Μετάβαση			
	Προϋπολογισμός ταμείου ανάκαμψης		Επενδυτικοί πόροι που κινητοποιούνται	
	σε εκατ. Ευρώ	% επί του συνόλου του Πρώτου Πυλώνα	σε εκατ. Ευρώ	% επί του συνόλου του Πρώτου Πυλώνα
	6.026	100%	10.395	100%
Άξονας 1.1 - Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	1.200	19,9%	2.574	24,8%
Άξονας 1.2 - Ενεργειακή ανβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	2.544	42,2%	4.279	41,2%
Άξονας 1.3 - Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	520	8,6%	1.197	11,5%
Άξονας 1.4 - Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	1.762	29,2%	2.345	22,6%

Κατανομή προϋπολογισμού Ταμείου Ανάκαμψης στις δράσεις της Πράσινης Μετάβασης

■ Δράσεις για ηλεκτρική ενέργεια και ΑΠΕ
□ Δράσεις για υποδομές, σχεδιασμό και εξοπλισμό περιβαλλοντικών έργων

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Πηγή: Ελλάδα 2.0, Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Οι βασικοί επιμέρους στόχοι του πυλώνα της Πράσινης Μετάβασης του Ελλάδα 2.0. είναι: α) η ενίσχυση των ΑΠΕ, β) η εύρεση νέων μεθόδων αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, γ) η ενεργειακή ασφάλεια της χώρας, δ) η ευρεία προώθηση των ηλεκτροκίνητων μεταφορών και ε) η αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, η οποία ορίζεται ως η κατάσταση κατά την οποία ένα νοικοκυριό δεν δύναται να θερμάνει επαρκώς την οικία του σε λογικό κόστος βάσει του εισοδήματός του.

Τα μέτρα και οι δράσεις που εξειδικεύονται μέσα από την Πράσινη Μετάβαση ευθυγραμμίζονται με τους στόχους που είχαν τεθεί από το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (National Energy and Climate Plan) και την περαιτέρω μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ως εκ τούτου, ο ενεργειακός τομέας στην Ελλάδα αλλά και οι περιβαλλοντικές δράσεις που συνεπικουρούν στην αντιμετώπιση του φλέγοντος ζητήματος της κλιματικής αλλαγής τίθενται στο επίκεντρο του πολιτικού και οικονομικού ενδιαφέροντος.

Άλλωστε η πανδημία οδήγησε σε μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, κυρίως λόγω των περιορισμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων και περιορισμών στις μεταφορές και της επακόλουθης μείωσης των αναγκών σε ορυκτά καύσιμα. Η αποανθρακοποίηση του ενεργειακού τομέα και η πορεία προς μια Ευρώπη μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050 είναι ένας μακροχρόνιος στόχος που έχει τεθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με ενδιάμεσο στόχο τη μείωση των εκπομπών κατά 55% έως το 2030 σε σχέση με το 1990. Η Ελλάδα μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην επίτευξη των στόχων αυτών μέσα από στοχευμένες δράσεις των προγραμμάτων της και των επενδυτικών της επιλογών, οι οποίες θα κατευθύνονται σε ενεργειακά και περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές.

Διάρθρωση Παραγωγής, Εκπομπές Αερίων Θερμοκηπίου και Ενεργειακές Ανάγκες της Χώρας

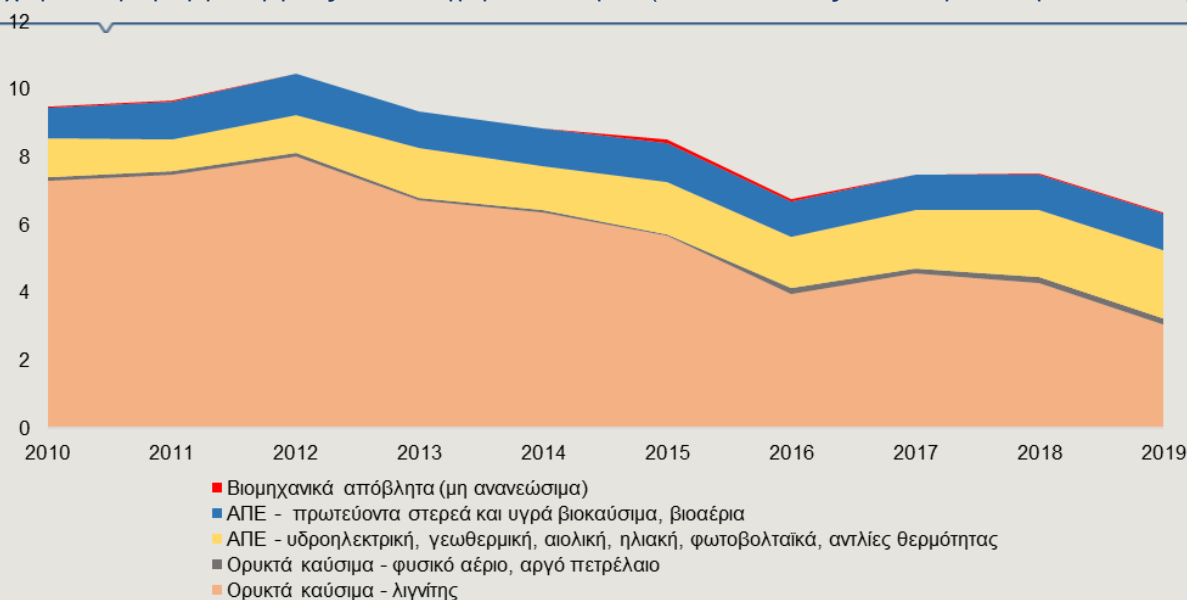
Η πρωτογενής παραγωγή ενέργειας στην Ελλάδα περιλαμβάνει κυρίως τον λιγνίτη και τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), σε ποσοστό περίπου 48% αμφότερα. Στις ΑΠΕ συγκαταλέγονται ποικίλες μορφές ενέργειας, όπως η υδροηλεκτρική, γεωθερμική, αιολική και ηλιακή θερμική, τα φωτοβολταϊκά και οι αντλίες θερμότητας, οι οποίες όλες μαζί συνιστούν το 31% της πρωτογενούς παραγωγής ενέργειας, αλλά και τα πρωτεύοντα στερεά και υγρά βιοκαύσιμα και βιοαέρια, τα οποία αποτελούν το 17%. Επιπρόσθετα, ένα πολύ μικρό μέρος της πρωτογενούς παραγωγής ενεργειακών καυσίμων περιλαμβάνει και άλλα ορυκτά καύσιμα, όπως αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο (International Energy Agency, 2019).

Η χρήση λιγνίτη έχει μειωθεί σημαντικά από το 2010 έως το 2019, κατά σχεδόν 60%, φθάνοντας στα 3,09 εκατ. τόνους ισοδυνάμου πετρελαίου¹ (ΤΙΠ) (Γράφημα 2). Αντίθετα, η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ έχει αυξηθεί κατά 51% σωρευτικά κατά την ίδια περίοδο, φθάνοντας στα 3,06 εκατ. ΤΙΠ, υποδηλώνοντας τη βασική στροφή προς τις ΑΠΕ που έχει σημειωθεί στη χώρα κατά την τελευταία δεκαετία.

Οι ανάγκες της χώρας σε ενέργεια δεν καλύπτονται από την πρωτογενή παραγωγή ορυκτών καυσίμων και ΑΠΕ, και ως εκ τούτου, η κάλυψή τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές καυσίμων όπως

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Εγχώρια Παραγωγή Ενέργειας ανά Κατηγορία Καυσίμου (σε εκατ. τόνους ισοδυνάμου πετρελαίου, ΤΙΠ)

Πηγή: Eurostat

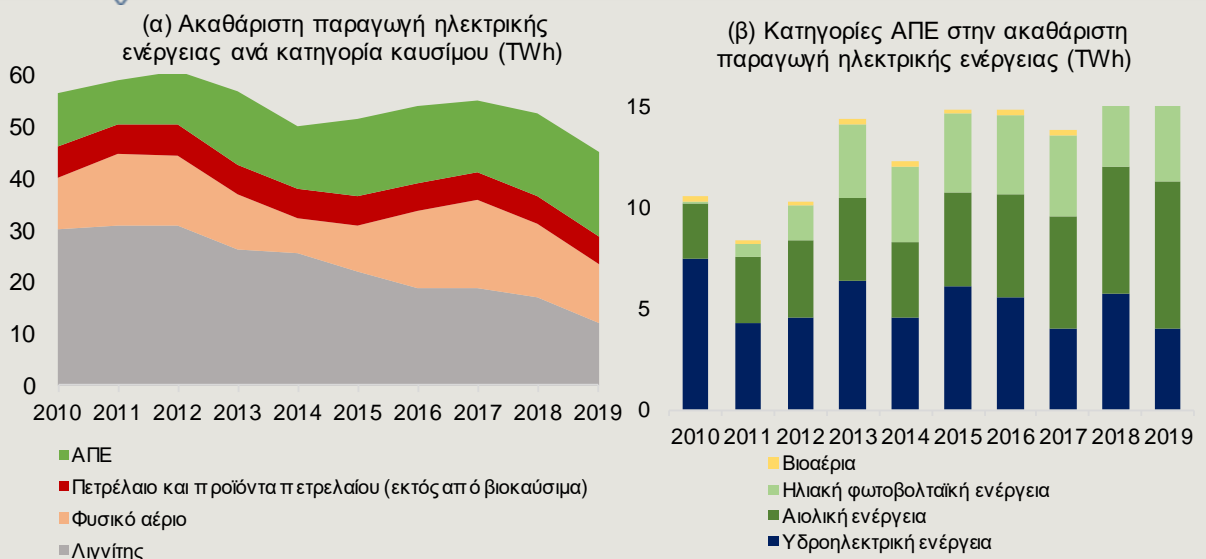
φυσικού αερίου και πετρελαίου. Έτσι, η σημαντική υστέρηση σε αποθέματα ενέργειας έχει οδηγήσει σε αυξημένες εισαγωγές καυσίμων κατά την τελευταία δεκαετία. Συγκεκριμένα, το 2019 σε σχέση με το 2010, οι εισαγωγές φυσικού αερίου αυξήθηκαν κατά 38% σωρευτικά, ενώ οι αντίστοιχες των πετρελαιοειδών, εκ των οποίων το 70% αφορά το αργό πετρέλαιο, κατά 21%. Σημαντική άνοδο όμως έχουν καταγράψει και οι εξαγωγές καυσίμων από την Ελλάδα – που περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο προϊόντα διυλισμένου πετρελαίου – οι οποίες σωρευτικά κατά την ίδια περίοδο αυξήθηκαν κατά 90%.

Ως προς την ακαθάριστη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, αυτή μειώθηκε κατά 7% σωρευτικά στην περίοδο 2010-2019 και ισοδυναμεί συνολικά με 45,5 TWh (σημ.: 1 TWh=1 τεραβατώρα=1.000 γιγαβατώρες). Αξίζει να σημειωθεί ότι για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας χρησιμοποιούνται ΑΠΕ και ορυκτά καύσιμα που είτε παράγονται πρωτογενώς στην Ελλάδα είτε εισάγονται από άλλες χώρες. Ως εκ τούτου, για να παραχθεί ηλεκτρική ενέργεια χρησιμοποιείται ένα μίγμα ενεργειακών καυσίμων, τα οποία περιλαμβάνουν τον λιγνίτη, το φυσικό αέριο, το πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου και τις ΑΠΕ. Το μίγμα αυτό έχει μεταβληθεί σημαντικά στην Ελλάδα σε σχέση με μία δεκαετία πριν. Συγκεκριμένα, το 2010, ο λιγνίτης παρήγαγε πάνω από το ήμισυ (53%) της ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ οι ΑΠΕ μόλις το 18% και το φυσικό αέριο το 17%. Η χρήση λιγνίτη ωστόσο μειώθηκε κατά 60% από το 2010 μέχρι το 2019 και πλέον παράγει μόλις το 27% της ηλεκτρικής ενέργειας. Επίσης, το 25% παράγεται από φυσικό αέριο, το 12% από πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου και το μεγαλύτερο μέρος, δηλαδή το υπόλοιπο 36%, από ΑΠΕ (Γράφημα 3α).

Οι ΑΠΕ έχουν τη μορφή υδροηλεκτρικής, αιολικής, ηλιακής ενέργειας και βιοαερίων στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και έχουν σημειώσει σωρευτική αύξηση της τάξης του 52% μέσα στη δεκαετία 2010-2019. Η υδροηλεκτρική ενέργεια είναι η μόνη μορφή ΑΠΕ που έχασε μέρος του μεριδίου της στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, φθάνοντας στις 4,1 TWh το 2019 (από 7,5 TWh το 2010), αποτελώντας το 9% του συνόλου (από 13% το 2010). Η χρήση αιολικής ενέργειας εκτοξεύθηκε κατά την ίδια δεκαετία, αυξανόμενη κατά 168% από το 2010 στο 2019, φθάνοντας στις 7,3 TWh ή στο 16% του συνόλου (από 5% το 2010). Η ηλιακή/φωτοβολταϊκή ενέργεια έχει αυξηθεί κατακόρυφα, αποτελώντας πλέον το 10% του συνόλου, φθάνοντας στις 4,4 TWh το 2019, όταν η χρήση της στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας το 2010 βρισκόταν μόλις στο 0,3% (Γράφημα 3β). Τέλος, τα βιοκαύσιμα και συγκεκριμένα τα βιοαέρια αποτελούν σχεδόν το 1% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας το 2019 (από 0,3% το 2010).

Η αύξηση των ΑΠΕ έχει συμβάλει σημαντικά και στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην Ελλάδα, οι οποίες μειώθηκαν κατά 7% το 2019 σε σχέση με το 2018 (στους 82,2 τόνους ισοδύναμου διοξειδίου του άνθρακα), κατά 29% από το 2010 έως το 2019 και κατά 19% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Η μείωση αυτή αντικατοπτρίζει τις μεταβολές στο ενεργειακό μίγμα κατά την τελευταία δεκαετία και την προσπάθεια αποανθρακοποίησης, κυρίως μέσα από τη σταθερά ανοδική χρήση των ΑΠΕ στην παραγωγή ηλεκτρισμού. Ωστόσο, ο περιορισμός της παραγωγικής δραστηριότητας κατά τη διάρκεια της προηγούμενης οικονομικής κρίσης και η πτώση στα συνολικά επίπεδα παραγωγής ενέργειας έπαιξαν επίσης ρόλο στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην Ελλάδα κατά την τελευταία δεκαετία.

Τα αέρια του θερμοκηπίου συνδέονται άρρηκτα με την κλιματική αλλαγή, η οποία αποτελεί μείζον περιβαλλοντικό πρόβλημα. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, εκ των οποίων πάνω από το 80%

ΓΡΑΦΗΜΑ 3
Ακαθάριστη Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας ανά Κατηγορία Καυσίμου και Επιμέρους Κατηγορίες των ΑΠΕ (σε TWh)

αποτελείται από διοξείδιο του άνθρακα και το υπόλοιπο 20% από άλλα αέρια, όπως το μεθάνιο, προέρχονται ως επί το πλείστον από δραστηριότητες που συνδέονται με τον ενεργειακό τομέα. Στην Ελλάδα, παρόλο που οι σχετιζόμενες με την ενέργεια δραστηριότητες μείωσαν κατά 28% τις εκπομπές τους από το 2010 στο 2019, ο τομέας εξακολουθεί να παράγει το μεγαλύτερο μέρος των αερίων του θερμοκηπίου, το οποίο φθάνει στο 75% του συνόλου (στα 67,3 εκατ. τόνους διοξειδίου του άνθρακα).

Οι υπόλοιπες πηγές προέλευσης αερίων του θερμοκηπίου στην Ελλάδα είναι η βιομηχανία, από όπου προέρχεται το 12% των συνολικών εκπομπών, η γεωργία, με μερίδιο 8% και η διαχείριση των αποβλήτων, με ποσοστό 4% (Γράφημα 4). Η χρήση γης, η αλλαγή στη χρήση γης και η δασοκομία απορροφούν αντί να εκπέμπουν διοξείδιο του άνθρακα και γι αυτό έχουν αρνητικές τιμές στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

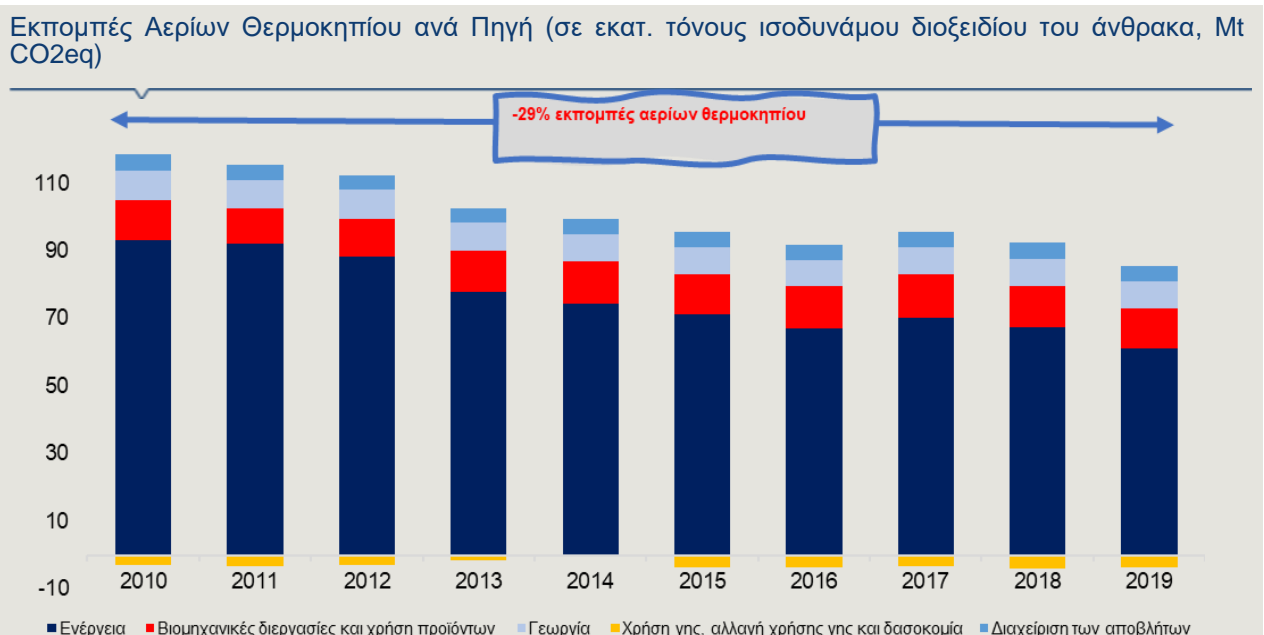
Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, το 2019, οι εκπομπές μειώθηκαν κατά 4% σε σχέση με ένα έτος πριν και κατά 28% σωρευτικά, συγκριτικά με τα επίπεδα του 1990. Μολονότι η πανδημία περιόρισε τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά 6% παγκοσμίως το 2020, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη ετήσια μείωση από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, τους τελευταίους μήνες του 2020 καταγράφηκε άνοδος των εκπομπών, καθώς σταδιακά επανήλθε η οικονομική δραστηριότητα (ΤτΕ, Έκθεση του Διοικητή 2020).

Στόχοι του Ταμείου Ανάκαμψης και Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα

Όπως προαναφέρθηκε, στον πρώτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, δηλαδή στην Πράσινη Μετάβαση, θα κατευθυνθούν κεφάλαια ύψους με τη μορφή επιδοτήσεων Ευρώ 6.026 εκατ. Ταυτόχρονα, αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον πόροι ύψους Ευρώ 4.368 εκατ. με τη στήριξη μεταξύ άλλων και του τραπεζικού συστήματος. Έτσι οι συνολικοί επενδυτικοί πόροι που κινητοποιούνται στον Πρώτο Πυλώνα αναμένεται να φθάσουν τα Ευρώ 10.395 εκατ. Ο Πυλώνας της Πράσινης Μετάβασης εξειδικεύεται σε 4 επιμέρους άξονες: α) μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον, β) ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας, γ) μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών και δ) αιεφόρο χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας. Από αυτούς τους άξονες, στους τρεις πρώτους οι οποίοι είναι άμεσα συνδεδεμένοι με την ενέργεια και τις ΑΠΕ, θα κατευθυνθεί το 71% των συνολικών κεφαλαίων του συγκεκριμένου πυλώνα (20% στον πρώτο άξονα, 42% στο δεύτερο άξονα, 9% στον τρίτο άξονα) ενώ το υπόλοιπο 29% θα κατευθυνθεί προς τον τέταρτο άξονα, ο οποίος συνδέεται με περιβαλλοντικές δράσεις (Γράφημα 1). Οι άξονες περιλαμβάνουν 34 επιμέρους δράσεις, οι οποίες αφορούν τόσο σε επενδύσεις (26 δράσεις) όσο και σε μεταρρυθμίσεις (6 δράσεις), με τις περισσότερες από τις μεταρρυθμίσεις να μην απορροφούν κεφάλαια καθώς είναι διαρθρωτικές και κατά συνέπεια μηδενικού κόστους.

Οι στόχοι και οι δράσεις του Πυλώνα της Πράσινης Μετάβασης συνδέονται άρρηκτα με τους στόχους που έχουν τεθεί στο ελληνικό Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) για το 2030, με τα κεφάλαια που απαιτούνται για την υλοποίησή του από ενωσιακές εθνικές και ιδιωτικές πηγές χρηματοδότησης συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών εργαλείων, να φθάνουν στα Ευρώ 43,8 δισ. Το ΕΣΕΚ έχει θέσει τους ακόλουθους στόχους για το 2030:

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Πηγή: Eurostat

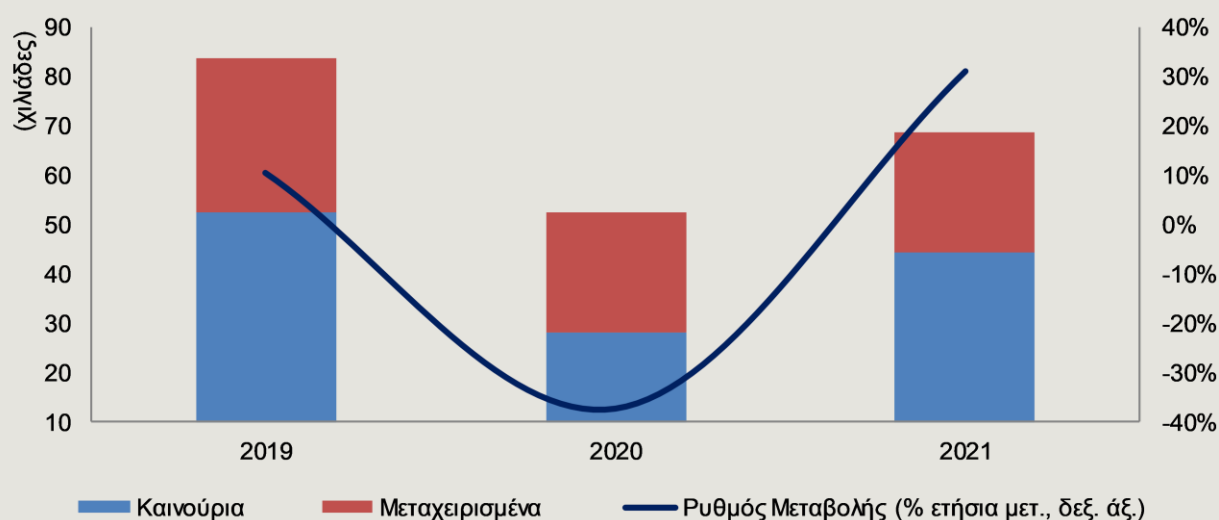
- Μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 40% τουλάχιστον σε σχέση με το 1990.
- Μεριδίο των ΑΠΕ στην κατανάλωση ενέργειας της τάξης του 35% τουλάχιστον.
- Μεριδίο των ΑΠΕ στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας της τάξης του 61%.
- Μεριδίο ενέργειας από ΑΠΕ στον τομέα των μεταφορών της τάξης του 19%.
- Προώθηση της ηλεκτροκίνησης (μεριδίο ηλεκτρικών επιβατικών οχημάτων στις νέες ταξινομήσεις της τάξης του 30% – τρέχον μεριδίο: 0,33%).
- Η τελική κατανάλωση ενέργειας να είναι χαμηλότερη το 2030 από εκείνη το 2017.
- Πλήρης κατάργηση της χρήσης του λιγνίτη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2028.
- Συνδεσιμότητα ηλεκτρικής ενέργειας κατά 21% (δίκτυα για νησιά και απομακρυσμένες περιοχές).
- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στην κατανάλωση ενέργειας κατά 38%, με έμφαση στα κτίρια και τις μεταφορές.
- Ενίσχυση ενεργειακής ασφάλειας ώστε να κατοχυρωθεί η ασφάλεια του εφοδιασμού - π.χ. εξάλειψη ενεργειακής απομόνωσης νησιών μέσω της διασύνδεσής τους με την ηπειρωτική χώρα, δημιουργία αυτόνομων, καινοτόμων και υβριδικών συστημάτων παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, συνδυασμένη παραγωγή ενέργειας από 2 ή περισσότερες ΑΠΕ- και η περαιτέρω ανάπτυξη της εγχώριας παραγωγής, με στόχο ο δείκτης ενεργειακής εξάρτησης να φθάσει στο 70% (από 78%).
- Νέο μοντέλο λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- Ανάπτυξη στρατηγικών έργων για την αποθήκευση ενέργειας.
- Ψηφιοποίηση και ανάπτυξη έξυπνων δικτύων ενέργειας.
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καθώς και της έρευνας και της καινοτομίας για την ανάπτυξη τεχνολογιών που αφορούν στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, τις τεχνολογίες ΑΠΕ, τα ενεργειακά δίκτυα, την ψηφιοποίηση και την ανάπτυξη έξυπνων δικτύων.
- Μείωση της ενεργειακής φτώχειας (2019: 16,7% του πληθυσμού, 2014: 32,9% του πληθυσμού).

Επομένως, ο Πυλώνας της Πράσινης Μετάβασης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντανακλά τους στόχους του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα και ενσωματώνει τις συστάσεις που συμπεριλήφθηκαν στην αξιολόγηση του ΕΣΕΚ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2020 σχετικά με τη χρήση των κεφαλαίων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Οι στόχοι του ΕΣΕΚ συνδέονται άμεσα με τους στόχους που έχουν τεθεί από τους άξονες της Πράσινης Μετάβασης. Στον πρώτο άξονα δίνεται έμφαση στην ενίσχυση της ηλεκτρικής συνδεσιμότητας με τα νησιά πέραν του περιορισμένου 9,3% στο οποίο βρίσκεται προς το παρόν, και στην επέκταση της διασύνδεσης των Κυκλάδων, με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ. Στους στόχους αυτού του άξονα άλλωστε είναι η πλήρης κατάργηση του λιγνίτη στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2028 και η σταδιακή κατάργηση της χρήσης ορυκτών καυσίμων. Στον δεύτερο άξονα περιλαμβάνεται το πρόγραμμα «Εξοικονομώ», το οποίο θα συμβάλει στην επίτευξη έως και του 15% του σχετικού στόχου του ΕΣΕΚ για την ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών. Στον τρίτο άξονα προωθείται η εγκατάσταση ημιαυτόματων φορτιστών, προαπαιτούμενο για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ για την ηλεκτροκίνηση, η οποία θα συμβάλει σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και στη διεύθυνση των ΑΠΕ στο ενεργειακό μίγμα. Τέλος, ο τέταρτος άξονας συνδέεται με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, καθώς και την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης.

Στην κατεύθυνση της αύξησης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και της κατασκευής υβριδικών σταθμών παραγωγής ενέργειας, καθώς και της διασυνδεσιμότητας της ηλεκτρικής ενέργειας, έχει ήδη πραγματοποιηθεί μια σειρά επενδύσεων στη χώρα. Το πρόγραμμα «πρασινίσματος» των μη διασυνδεδεμένων νησιών έχει δρομολογηθεί από το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, σε συνεργασία με άλλα υπουργεία, φορείς και ιδιωτικές εταιρείες και περιλαμβάνει την απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα μέσω της εγκατάστασης υβριδικού συστήματος παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ (μονάδες ηλιακής και αιολικής ενέργειας σε συνδυασμό με μπαταρίες για την αποθήκευση αποθέματος) και την ηλεκτροκίνηση όλων των οχημάτων. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος, η Αστυπάλαια έγινε πρόσφατα το πρώτο ενεργειακά «έξυπνο και πράσινο» νησί της Μεσογείου, ενώ θα ακολουθήσει η Χάλκη, με τη σχετική συμφωνία να αναμένεται να υπογραφεί εντός του Ιουνίου. Παράλληλα, πρόσφατα ολοκληρώθηκε η ηλεκτρική διασύνδεση της Κρήτης με την Πελοπόννησο η οποία αποτελεί τη μεγαλύτερη σε μήκος διασύνδεση του είδους της (174 χλμ.). Όταν ολοκληρωθεί το 2023, θα καλύπτει το 1/3 της ζήτησης για ηλεκτρική ενέργεια στην Κρήτη, επιτρέποντας τον τερματισμό λειτουργίας όλων των ρυπογόνων μονάδων παραγωγής της. Επίσης, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας πρόσφατα αδειοδότησε τη ΔΕΗ και άλλες 5 εταιρείες παραγωγής ενέργειας για την κατασκευή 16 μονάδων αποθήκευσης ενέργειας σε διάφορες περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας. Άλλες επενδύσεις που έχουν ήδη υλοποιηθεί αφορούν στην κατασκευή υβριδικού σταθμού παραγωγής ενέργειας στην Ικαρία από τη ΔΕΗ και στην Κάρπαθο από τη γερμανική εταιρεία Accusol.

Πωλήσεις νέων Επιβατικών Αυτοκινήτων

Οι νέες χορηγούμενες άδειες κυκλοφορίας ΙΧ επιβατικών αυτοκινήτων αυξήθηκαν σημαντικά κατά 30,8% σε ετήσια βάση, την περίοδο Ιανουαρίου-Μαΐου, έναντι ετήσιας μείωσης κατά 37,3%, την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Συγκεκριμένα, τους πρώτους πέντε μήνες του 2021, πωλήθηκαν συνολικά 68,8 χιλιάδες επιβατικά αυτοκίνητα, εκ των οποίων 44,3 χιλιάδες ήταν καινούρια και τα υπόλοιπα (24,5 χιλιάδες) ήταν μεταχειρισμένα (Γράφημα 5). Οι πωλήσεις καινούριων αυτοκινήτων αυξήθηκαν με έντονο ρυθμό (+58,1%) σε ετήσια βάση, ενώ οι πωλήσεις μεταχειρισμένων μειώθηκαν οριακά (-0,3%).

ΓΡΑΦΗΜΑ 5
Χορήγηση Νέων Αδειών Κυκλοφορίας ΙΧ επιβατικών αυτοκινήτων, Ιανουάριος-Μάιος 2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ιδιωτική Οικοδομική Δραστηριότητα

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, την περίοδο Ιανουαρίου-Μαρτίου, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα στη χώρα αυξήθηκε συγκριτικά με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο κατά 14,3%, με βάση τον αριθμό των εκδοθεισών οικοδομικών αδειών, κατά 21,6%, με βάση την επιφάνεια (σε χιλ. τετραγωνικά μέτρα) και κατά 20,7%, με βάση τον όγκο της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας (σε χιλ. κυβικά μέτρα). Αντίστοιχα, τον Μάρτιο, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα αυξήθηκε κατά 42,4% σε σύγκριση με τον Μάρτιο 2020, με βάση τον αριθμό των εκδοθεισών οικοδομικών αδειών, κατά 43,2%, με βάση την επιφάνεια και κατά 32,4%, με βάση τον όγκο της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας (Γράφημα 6).

Αναλυτικότερα, το πρώτο τρίμηνο του 2021, εκδόθηκαν 4.915 άδειες οικοδομής, οι οποίες αντιστοιχούσαν σε 1.059,5 χιλ. τετραγωνικά μέτρα και σε 4.303,9 χιλ. κυβικά μέτρα. Από τις 13 Περιφέρειες της χώρας, οι 10 σημείωσαν θετική ετήσια μεταβολή, σε όρους όγκου ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα, αύξηση καταγράφηκε στις Περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου (+171,3%), της Δυτικής Μακεδονίας (+130,4%), της Πελοποννήσου (+103,9%), της Ηπείρου (+82%), της Δυτικής Ελλάδας (+78,8%), της Θεσσαλίας (+31,5%), της Κεντρικής Μακεδονίας (+23,2%), της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (+89,8%), των Ιονίων Νήσων (+4,4%) και του Νοτίου Αιγαίου (+3,7%). Αντίθετα, ετήσια μείωση κατέγραψαν οι Περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδας (-43,1%), της Κρήτης (-12,3%) και της Αττικής (-3,1%). Επιπλέον, από τις συνολικές νέες οικοδομικές άδειες, περίπου το 45% εκδόθηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (1.098), Κεντρικής Μακεδονίας (669) και Νοτίου Αιγαίου (442).

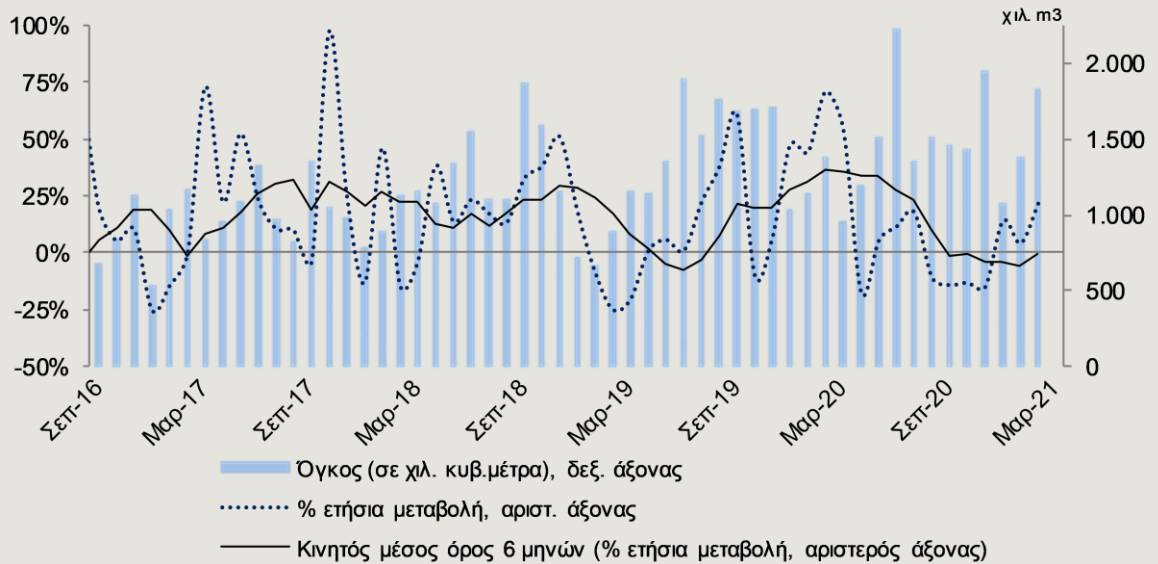

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία της DG-ECFIN και του IOBE, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις ιδιωτικές κατασκευές συνέχισε την ανοδική του πορεία, τον Μάιο και διαμορφώθηκε στις 137,1 μονάδες έναντι 112,9 μονάδων, τον προηγούμενο μήνα, ενώ έχει σημειώσει αξιοσημείωτη αύξηση και σε σύγκριση με τον Μάιο 2020 (33,6 μονάδες). Από τις επιμέρους συνιστώσες του δείκτη, οι προβλέψεις για το επίπεδο των προγραμματισμένων εργασιών του κλάδου βελτιώθηκαν και διαμορφώθηκαν στις -12 μονάδες, από -15 μονάδες, τον προηγούμενο μήνα, ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση στον κλάδο διατηρήθηκαν αμετάβλητες στις +20 μονάδες.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Όγκος Ιδιωτικής Οικοδομικής Δραστηριότητας

Ανακάμπτουν οι ομολογιακές αποδόσεις;

Η συνολική αξία των τίτλων κρατικού και ιδιωτικού χρέους με αρνητικές αποδόσεις, σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει αρχίσει να μειώνεται σε σημαντικό βαθμό. Τα προηγούμενα έτη, η εφαρμογή μη συμβατικών μέτρων νομισματικής πολιτικής από τις κεντρικές τράπεζες -όπως διευρυμένα προγράμματα αγοράς στοιχείων ενεργητικού- οδήγησαν τις αποδόσεις ενός μεγάλου τμήματος ομολογιακών τίτλων επενδυτικής βαθμίδας σε αρνητικό πρόσημο.

Ωστόσο, η απειλή της υγειονομικής και οικονομικής κρίσης, τον Μάρτιο του 2020, που προήλθε από την πανδημία Covid-19 συνέβαλε στην περαιτέρω ενίσχυση του αγοραστικού ενδιαφέροντος για ασφαλείς ομολογιακές τοποθετήσεις, με αποτέλεσμα να αυξηθεί σταδιακά η αξία των τίτλων χρέους με αρνητικές αποδόσεις και να ανέλθει τον Δεκέμβριο του 2020 στο ιστορικά υψηλό των 18,4 τρισ. δολαρίων ΗΠΑ, σύμφωνα με το δείκτη Barclay's Global Negative Yielding Debt Index (Γράφημα 7). Εάν η αύξηση των αποδόσεων διατηρηθεί στο προσεχές μέλλον, θα μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η εποχή της περιόδου κατά την οποία οι κάτοχοι των συγκεκριμένων ομολογιακών τίτλων κατέγραφαν απώλειες πλησιάζει στο τέλος της.

Τα αίτια της σταδιακής υποχώρησης των ομολόγων με αρνητικές αποδόσεις

Η οικονομική κρίση που προκάλεσε η εξάπλωση της πανδημίας Covid-19 έστρεψε το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων στις αγορές σε κρατικούς τίτλους για δύο βασικούς λόγους:

- **Πρώτον**, η ασφάλεια που παρέχουν συγκριτικά με άλλα χρεόγραφα σταθερού εισοδήματος.
- **Δεύτερον**, οι προσδοκίες για διατήρηση των βασικών επιτοκίων των κυριότερων κεντρικών τραπεζών σε χαμηλά επίπεδα για παρατεταμένη χρονική περίοδο.

Το έντονο ενδιαφέρον για κρατικούς τίτλους είχε ως αποτέλεσμα να ωθήσει την πλειονότητα των αποδόσεων τους σε επίπεδα χαμηλότερα του μηδενός. Η αξία των ομολογιακών τίτλων με αρνητική απόδοση ξεκίνησε να καταγράφει σημαντική άνοδο από το επίπεδο των 13,7 τρισ. δολαρίων ΗΠΑ, στις 11 Μαρτίου 2020, όταν ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) ανακήρυξε την πανδημία Covid-19.

Ωστόσο, η συνολική αξία των τίτλων κρατικού και ιδιωτικού χρέους με αρνητικές αποδόσεις έχει υποχωρήσει από την αρχή του έτους κατά 26,4%, καθώς οι προσδοκίες για σταδιακή άρση των περιορισμών στην κοινωνική και οικονομική δραστηριότητα στις περισσότερες εθνικές οικονομίες ώθησαν τους συμμετέχοντες στις αγορές να περιορίσουν τις τοποθετήσεις τους σε ασφαλή περιουσιακά στοιχεία.

ΓΡΑΦΗΜΑ 7

Διαχρονική εξέλιξη αξίας τίτλων χρέους με αρνητικές αποδόσεις

Πηγή:
Bloomberg

Χαρακτηριστικά σημειώνεται ότι η απόδοση του 10ετούς κρατικού ομολόγου της Γερμανίας, η οποία αποτελεί και απόδοση αναφοράς για τις ασφαλείς τοποθετήσεις, υποχώρησε κάτω από το μηδέν για πρώτη φορά τον Ιούνιο του 2016, αλλά, από τον Μάιο του 2019, μέχρι και σήμερα διατηρεί το αρνητικό της πρόσημο. Ωστόσο, έχει ανέλθει από το χαμηλό του -0,9% που κατέγραψε, τον Μάρτιο του 2020, στο -0,07%, τον Μάιο του 2021. Γεωγραφικά, η περιοχή με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στους τίτλους με αρνητική απόδοση είναι η Ευρωζώνη, καθώς αντιπροσωπεύει το 55% των συνολικών εκδόσεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με την Tradeweb περίπου το 73% των κρατικών ομολόγων της Ευρωζώνης διαπραγματεύονταν με αρνητικές αποδόσεις, τον Οκτώβριο του 2020. Έκτοτε, το ποσοστό έχει περιοριστεί περίπου στο 60% (Tradeweb Markets, Απρίλιο 2021).

Η άνοδος των ομολογιακών αποδόσεων δεν αποτελεί ανεπιθύμητη εξέλιξη, καθώς οι αρνητικές αποδόσεις μπορούν να χαρακτηριστούν ως αρρυθμία των χρηματοπιστωτικών αγορών. Η άνοδος των αποδόσεων στους τίτλους χρέους, από τις αρχές του 2021, αποδίδεται στις αισιόδοξες προβλέψεις των συμμετεχόντων στις αγορές για έξοδο από την πανδημική κρίση και την ταχεία οικονομική ανάκαμψη, από το δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους, καθώς και στην επανεμφάνιση των πληθωριστικών πιέσεων. Άλλωστε, τα ισχυρά στοιχεία για τον πληθωρισμό υποστηρίζουν υψηλότερα επιτόκια. Οι συμμετέχοντες στις αγορές πιστεύουν ότι στις ΗΠΑ, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα (Fed) δεν θα μπορέσει να αγνοήσει τις αυξανόμενες ομολογιακές αποδόσεις για μεγάλο χρονικό διάστημα και θα υποχρεωθεί να αυξήσει τα επιτόκια νωρίτερα από το αναμενόμενο. Ενδεχομένως, επίσης, να προβεί σε μείωση του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης (quantitative easing ή QE), γεγονός που πιθανό να επιδράσει αρνητικά στις διεθνείς αγορές.

Ωστόσο, η Fed, μέσω των ανακοινώσεών της, έχει ήδη γνωστοποιήσει την πρόθεσή της να επιτρέψει την αύξηση του πληθωρισμού άνω του 2%, προκειμένου να αντισταθμίσει την παραμονή κάτω από το συγκεκριμένο όριο τα προηγούμενα έτη. Στην Ευρωζώνη, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) θα επιδιώξει να διατηρήσει τα επιτόκια σε χαμηλά επίπεδα, προκειμένου να διασφαλίσει την ομαλή εξέλιξη της αναπτυξιακής διαδικασίας. Ωστόσο, οι ακολουθούμενες νομισματικές πολιτικές, τόσο στις ΗΠΑ, όσο και στην Ευρωζώνη, υποδηλώνουν ότι οι όποιες πληθωριστικές εξάρσεις δεν αποτελούν, τουλάχιστον προς το παρόν, αντικείμενο προβληματισμού, καθώς εκλαμβάνονται ως προσωρινές.

Οι επιπτώσεις από την ενδεχόμενη άνοδο των κρατικών ομολογιακών αποδόσεων

Παρότι η αύξηση των ομολογιακών αποδόσεων μπορεί να είναι ευπρόσδεκτη από τους συμμετέχοντες στις αγορές, καθώς διευκολύνει την αναζήτησή τους για υψηλές αποδόσεις, ωστόσο, σηματοδοτεί παράλληλα την αύξηση του κόστους δανεισμού, η οποία μπορεί να επιβαρύνει κράτη, επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

Με δεδομένο ότι τα κρατικά ομόλογα των ΗΠΑ αποτελούν βάση τιμολόγησης για πολλούς τίτλους σταθερού εισοδήματος, επηρεάζουν σχεδόν κάθε αξιόγραφο ανά τον κόσμο. Μια ταχεία άνοδος των ομολογιακών αποδόσεων μπορεί να οδηγήσει σε αναπροσαρμογή της τιμολόγησης του επενδυτικού κινδύνου προκαλώντας διαταραχές στην οικονομική ανάκαμψη γενικότερα και ειδικότερα σε κράτη της ομάδας των αναδυόμενων οικονομιών, καθώς τα τελευταία έτη μπορούσαν να δανειστούν με σχετικά χαμηλά επιτόκια, αφού οι επενδυτές αποδέχονταν την ανάληψη μεγαλύτερου κινδύνου προκειμένου να αποκομίσουν υψηλότερες αποδόσεις.

Η τιμολόγηση των στεγαστικών δανείων και των περισσότερων καταναλωτικών δανείων στις ΗΠΑ είναι άμεσα συνδεδεμένη με την απόδοση του 10ετούς κρατικού ομολόγου, ως εκ τούτου η άνοδος της απόδοσής του θα οδηγήσει σε υψηλότερα επίπεδα το κόστος δανεισμού για τις συγκεκριμένες κατηγορίες χρηματοδότησης, περιορίζοντας το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και κατά συνέπεια τις καταναλωτικές τους δαπάνες.

Ζώνη του Ευρώ (ΖΤΕ)

ΑΕΠ

Με βάση τα εποχικά διορθωμένα στοιχεία, το ΑΕΠ στη Ζώνη του Ευρώ (EA-19), το πρώτο τρίμηνο του 2021, συρρικνώθηκε κατά 1,3% (τελική εκτίμηση) σε ετήσια βάση έναντι ετήσιας μείωσης κατά 4,7%, 4,1%, 14,6% και 3,3%, το τέταρτο, το τρίτο, το δεύτερο και το πρώτο τρίμηνο του 2020, αντίστοιχα (Γράφημα 8α). Σε τριμηνιαία βάση, το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 0,3%, το πρώτο τρίμηνο του 2021, έναντι μείωσης κατά 0,6%, 11,5% και 3,8%, το τέταρτο, το δεύτερο και το πρώτο τρίμηνο του 2020, αντίστοιχα, ενώ, το τρίτο τρίμηνο του 2020, είχε καταγραφεί αύξηση κατά 12,6%. Η επίδοση του ΑΕΠ, το πρώτο τρίμηνο του 2021, τόσο σε ετήσια, όσο και σε τριμηνιαία βάση, αντανακλά την αρνητική επίδραση που είχε στην οικονομική δραστηριότητα η διατήρηση των μέτρων περιορισμού που εφάρμοσαν οι εθνικές κυβερνήσεις σε διάφορες περιοχές της Ευρώπης, κατά τη διάρκεια του τριμήνου, στην προσπάθεια περιορισμού της εξάπλωσης του κορωνοϊού.

Υπενθυμίζεται ότι, το 2020, το ΑΕΠ στη ΖτΕ συρρικνώθηκε κατά 6,5%.

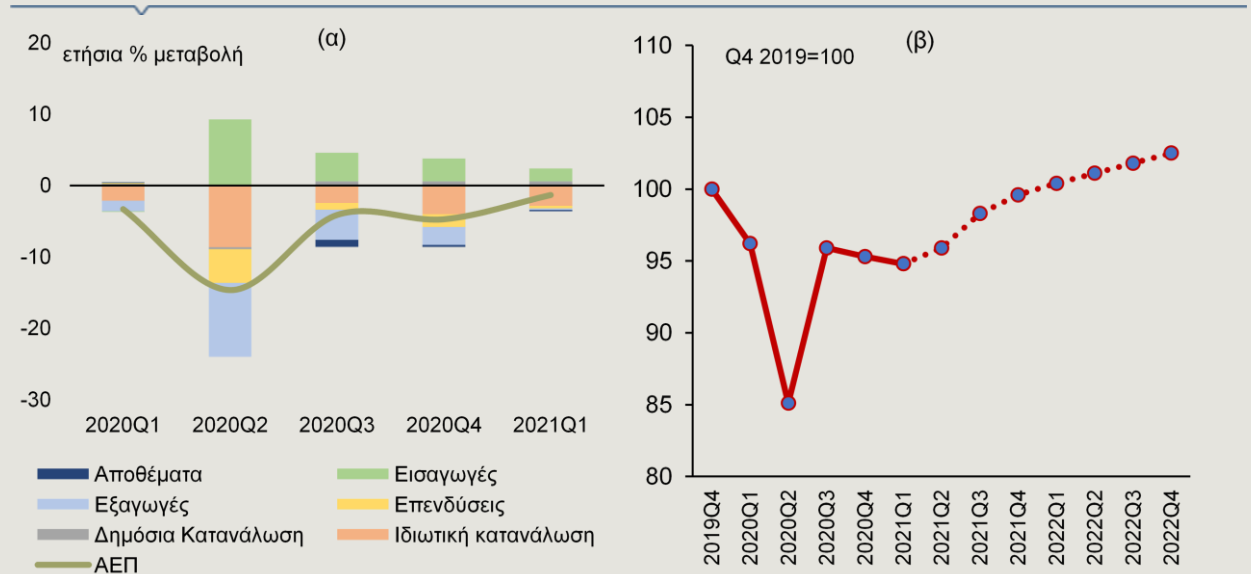
Στην πλειονότητά τους τα κράτη-μέλη της ΖτΕ κατέγραψαν αρνητικό ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ, το πρώτο τρίμηνο του 2021, σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2020. Οι κατώτερες επιδόσεις σημειώθηκαν στην Πορτογαλία (-5,4%) και στην Αυστρία (-4,5%), ενώ οι ανώτερες στην Ιρλανδία (12,8%) και στην Εσθονία (5%). Όσον αφορά στις μεγαλύτερες οικονομίες της ΖτΕ, στην Γερμανία (-3,1%), στην Ιταλία (-0,8%) και στην Ισπανία (-4,3%) καταγράφηκε υποχώρηση του ΑΕΠ, ενώ, αντίθετα, αύξηση σημειώθηκε στην Γαλλία (1,2%). Σημειώνεται, ωστόσο, ότι σε τριμηνιαία βάση σε δέκα από τα δεκαεννέα κράτη-μέλη καταγράφηκε θετικός ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ.

Σε επίπεδο συνιστωσών του ΑΕΠ από πλευράς δαπανών, το πρώτο τρίμηνο του 2021 χαρακτηρίστηκε από τη μείωση σε ετήσια βάση της ιδιωτικής κατανάλωσης (-5,4%), των εισαγωγών (-3,8%), του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου (-2%) και των εξαγωγών (-0,3%), ενώ ανοδικά κινήθηκε η δημόσια κατανάλωση (+3%). Αρνητική στο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ ήταν η συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.), του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου (-0,4 π.μ.), των εξαγωγών (-0,2 π.μ.) και των αποθεμάτων (-0,2 π.μ.). Αντίθετα, οι εισαγωγές και η δημόσια κατανάλωση συνεισέφεραν θετικά στο ΑΕΠ κατά 1,8 π.μ. και 0,6 π.μ., αντίστοιχα.

Όσον αφορά στις προοπτικές, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), σε πρόσφατη έκθεσή του (OECD Economic Outlook, May 2021), αναμένει ισχυρή ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας της ΖτΕ, το δεύτερο εξάμηνο του έτους. Για το σύνολο του 2021, προβλέπει ανάκαμψη του ΑΕΠ κατά 4,3%, ενώ για το 2022 περαιτέρω αύξηση κατά 4,4%. Σημειώνεται ότι, σε σύγκριση με τις προβλέψεις του Μαρτίου, ο ΟΟΣΑ έχει αναθεωρήσει ανοδικά κατά 0,4 και 0,6 ποσοστιαίες μονάδες τις εκτιμήσεις για το ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης για το 2021 και το 2022, αντίστοιχα. Η ιδιωτική κατανάλωση, η υποστηρικτική δημοσιονομική πολιτική και η αύξηση της εξωτερικής ζήτησης -ιδίως από τις ΗΠΑ- αναμένεται να δώσουν ώθηση στην οικονομική δραστηριότητα της ΖτΕ, η οποία, σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ, θα υπερβεί τα προ της πανδημικής κρίσης επίπεδα, το πρώτο τρίμηνο του 2022 (Γράφημα 8β).

ΓΡΑΦΗΜΑ 8

Οι συνιστώσες του ΑΕΠ της ΖτΕ και η προβλεπόμενη ανάκαμψή του από την πανδημική κρίση

ΑΓΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Ισοτιμίες

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Χρηματιστηρίου του Σικάγου, οι συνολικές καθαρές τοποθετήσεις (αγορές μείον πωλήσεις), στην ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, διατηρήθηκαν θετικές, την εβδομάδα που έληξε στις 8 Ιουνίου. Οι θετικές θέσεις (υπέρ του ευρώ, "long") μειώθηκαν κατά 2.109 συμβόλαια, με αποτέλεσμα οι

συνολικές καθαρές θέσεις να διαμορφωθούν στα 107.213 συμβόλαια, από 109.322 συμβόλαια, την προηγούμενη εβδομάδα (Γράφημα 9). Σημειώνεται ότι πρόκειται για την πρώτη εβδομαδιαία μείωση που καταγράφεται από τις 13 Απριλίου.

ΓΡΑΦΗΜΑ 9
Specs θέσεις για μη εμπορικές/κερδοσκοπικές συναλλαγές

Πηγή:
CFTC, IMM

Ευρώ (EUR/USD) ► Η ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, στις 15 Ιουνίου, στην Ευρώπη, διαμορφωνόταν περί τα 1,2125 δολάρια, με αποτέλεσμα το ευρώ να σημειώνει, από τις αρχές του έτους, απώλειες έναντι του δολαρίου (0,7%), ενώ διαπραγματεύονταν υψηλότερα κατά 17,2%, συγκριτικά με το χαμηλό που είχε καταγράψει, στις 3 Ιανουαρίου 2017 (USD 1,0342).

Οριακές απώλειες καταγράφει το δολάριο, στον απόηχο των κατώτερων από τις εκτιμήσεις της αγοράς επιδόσεων των λιανικών πωλήσεων Μαΐου στις ΗΠΑ. Συγκεκριμένα, οι λιανικές πωλήσεις μειώθηκαν κατά 1,3% σε μηνιαία βάση έναντι εκτιμήσεων για μείωση κάτω από 1%. Σημειώνεται ότι από τις αρχές του έτους οι λιανικές πωλήσεις βρίσκονται σε ανοδική πορεία, λαμβάνοντας ώθηση και από την επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, με τις επιδόσεις του Ιανουαρίου (7,6%) και του Μαρτίου (11,3%) να ξεχωρίζουν. Αντίθετα, ο δείκτης τιμών παραγωγού για τον Μάιο σημείωσε υψηλότερες από τις εκτιμήσεις επιδόσεις, καθώς αυξήθηκε κατά 0,8% σε μηνιαία βάση και κατά 6,6% σε ετήσια βάση, αντίστοιχα.

Ελβετικό Φράγκο (CHF) ► Το ευρώ καταγράφει μικρές απώλειες έναντι του φράγκου, κινούμενο στην περιοχή των 1,08932 φράγκων (15.6.2021). Από τις αρχές του έτους, το ευρώ σημειώνει κέρδη έναντι του φράγκου, της τάξης του 0,8%.

Βάσει των δημοσιευθέντων νομισματικών στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας της Ελβετίας (SNB), την προηγούμενη εβδομάδα, πιθανολογείται ότι δεν υπήρξε παρέμβαση της στην αγορά συναλλάγματος για αποτροπή ενίσχυσης του φράγκου. Το ποσό των μετρητών που οι εμπορικές τράπεζες της Ελβετίας είχαν καταθέσει στην SNB αυξήθηκε στα 711 δισ. φράγκα, για την εβδομάδα που έληξε στις 11 Ιουνίου, από 710,8 δισ. φράγκα, για την εβδομάδα μέχρι και τις 4 Ιουνίου.

Στερλίνα (GBP) ► Η στερλίνα, στις 15 Ιουνίου, εμφάνιζε αρνητική εικόνα, καταγράφοντας ήπιες απώλειες τόσο έναντι του ευρώ (0,86112 GBP/EUR), όσο και έναντι του δολαρίου ΗΠΑ (1,4080 USD/GBP). Σημειώνεται ότι, από τις αρχές του έτους, η στερλίνα καταγράφει κέρδη κατά 3,6% έναντι του ευρώ και κατά 3% έναντι του δολαρίου.

Μικρή διολίσθηση καταγράφει η στερλίνα έναντι των δύο νομισμάτων, εξαιτίας της ανακοίνωσης της παράτασης των εναπομεινάντων περιοριστικών μέτρων κατά της πανδημίας στο Ηνωμένο Βασίλειο. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, στις 21 Ιουνίου, αναμενόταν να υλοποιηθεί η 4η και τελευταία φάση άρσης των περιοριστικών μέτρων. Ωστόσο, η αύξηση των κρουσμάτων της ινδικής μετάλλαξης υποχρέωσε τον πρωθυπουργό του Ηνωμένου Βασιλείου να ανακοινώσει την παράτασή τους κατά ένα μήνα, μέχρι τις 19 Ιουλίου, διάστημα κατά το οποίο θα επιταχυνθούν οι εμβολιασμοί. Παρά τη μικρή πτώση, το περιβάλλον για τη στερλίνα διατηρείται θετικό, τροφοδοτούμενο από τη βελτίωση που παρουσιάζουν τα μακροοικονομικά μεγέθη, όπως η απασχόληση.

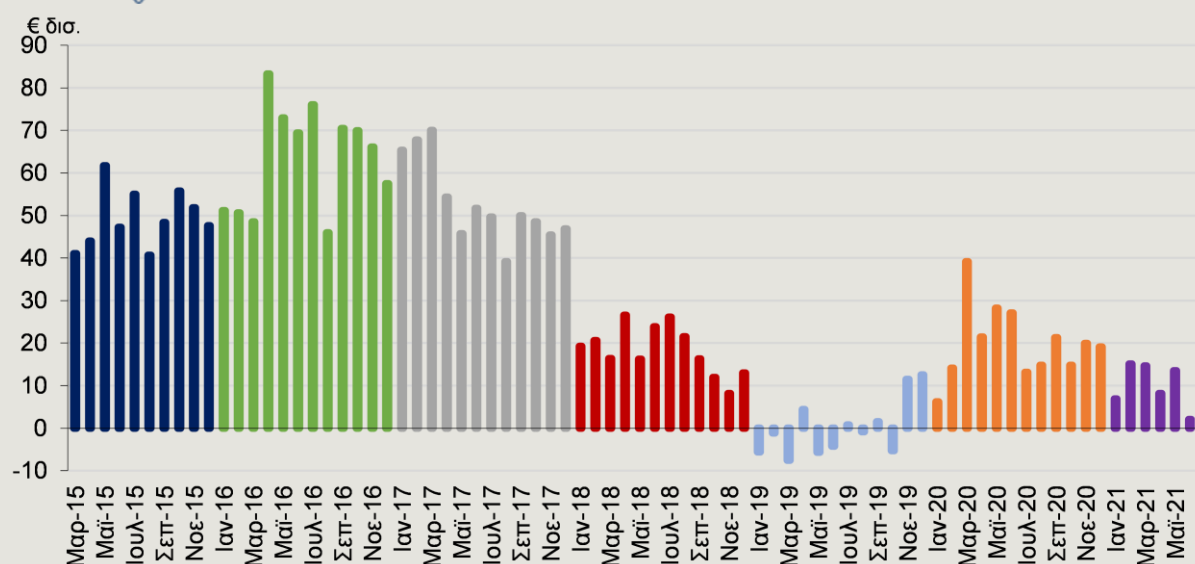
Σημειώνεται ότι η επόμενη συνεδρίαση της Κεντρικής Τράπεζας της Αγγλίας είναι προγραμματισμένη για τις 24 Ιουνίου, χωρίς ωστόσο οι συμμετέχοντες στις αγορές να αναμένουν μεταβολή της νομισματικής πολιτικής.

Αγορές ομολόγων – Χαρτοφυλάκιο κρατικών ομολόγων Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

Η αξία του χαρτοφυλακίου κρατικών ομολόγων της ΕΚΤ (Γράφημα 10) που έχει προέλθει από την εφαρμογή του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης (QE), για την εβδομάδα μέχρι τις 11 Ιουνίου, διαμορφώθηκε στα Ευρώ 2,409 τρισ. Η ΕΚΤ προέβη σε αγορές καλυμμένων ομολόγων, αξίας Ευρώ 638 εκατ., σε αγορές Asset-Backed Securities, αξίας Ευρώ 111 εκατ. και σε αγορές εταιρικών και ασφαλιστικών ομολογιακών τίτλων, αξίας Ευρώ 1,121 δισ. Επιπρόσθετα, η ΕΚΤ, την περασμένη εβδομάδα, πραγματοποίησε καθαρές αγορές, αξίας Ευρώ 10,8 δισ., στο πλαίσιο του Έκτακτου Προγράμματος Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού, λόγω της πανδημίας (Pandemic Emergency Purchase Programme-PEPP), με τη συνολική αξία του εν λόγω χαρτοφυλακίου να διαμορφώνεται περί τα Ευρώ 1,126 τρισ.

ΓΡΑΦΗΜΑ 10

Εξέλιξη αγοραπωλησιών κρατικών ομολόγων ανά μήνα από την ΕΚΤ

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Κεντρική
Τράπεζα, Alpha
Bank

Στην ελληνική αγορά ομολόγων, το εύρος της απόδοσης του δεκαετούς κρατικού ομολόγου, λήξης 18 Ιουνίου 2031, με κουπόνι 0,75%, διαμορφωνόταν, στις 15 Ιουνίου, μεταξύ 0,72% και 0,74%. Η Ελληνική Δημοκρατία, στις 9 Ιουνίου, προέβη σε επανέκδοση (re-opening) του συγκεκριμένου ομολόγου, αντλώντας Ευρώ 2,5 δισ., με απόδοση 0,888%. Η επανέκδοση έτυχε υψηλού επενδυτικού ενδιαφέροντος, καθώς οι συνολικές προσφορές ξεπέρασαν τα Ευρώ 30 δισ., υπερκαλύπτοντας κατά 12 φορές το αντληθέν ποσό. Επιπλέον, το δεκαετές ομολόγο της Πορτογαλίας κατέγραφε απόδοση 0,37%, της Ιταλίας 0,76% και της Ισπανίας 0,38%. Η διαφορά απόδοσης μεταξύ του δεκαετούς ομολόγου της Ελλάδας και του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας (spread) διαμορφωνόταν στις 99 μονάδες βάσης, του δεκαετούς πορτογαλικού ομολόγου στις 63 μ.β., ενώ του δεκαετούς ιταλικού ομολόγου στις 102 μ.β. Παράλληλα, η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας, ως σημείο αναφοράς του κόστους δανεισμού της Ζώνης του Ευρώ (ΖΤΕ), διαμορφωνόταν στο -0,26%, στις 15 Ιουνίου, ενώ η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου των ΗΠΑ στο 1,48%.

Σταθεροποιητικές τάσεις καταγράφονται στις ομολογιακές αποδόσεις των κρατών-μελών της Ζώνης του Ευρώ, οι οποίες, ωστόσο, σημείωσαν σημαντική υποχώρηση στα τέλη της περασμένης εβδομάδας, στον απόηχο της συνεδρίασης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Η απόφαση της ΕΚΤ να διενεργηθούν, το τρίτο τρίμηνο, αγορές ομολόγων στο πλαίσιο του προγράμματος PEPP, με υψηλότερο ρυθμό σε σύγκριση με τους πρώτους μήνες του έτους, οδήγησε σε σημαντική αποκλιμάκωση των αποδόσεων των κρατών-μελών. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι όλες οι αποδόσεις των πενταετών κρατικών ομολόγων βρίσκονται σε αρνητικό έδαφος, με εξαίρεση την απόδοση του πενταετούς ιταλικού ομολόγου, η οποία βρίσκεται οριακά πάνω από το μηδέν.

Εξάλλου, με βάση τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η ΕΚΤ, οι καθαρές αγορές ομολόγων, στο πλαίσιο του προγράμματος PEPP, στα τέλη Μαρτίου, διαμορφώθηκαν σε περίπου Ευρώ 1,104 τρισ., η πλειονότητα των οποίων αφορά σε καθαρές αγορές ομολόγων των κρατών-μελών της Ζώνης του Ευρώ. Όπως απεικονίζεται

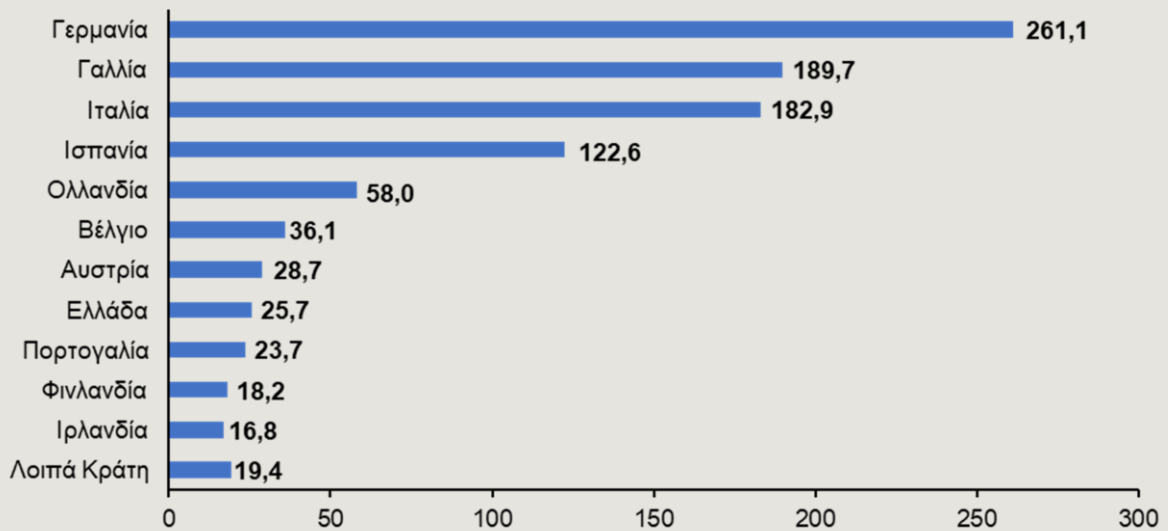

στο Γράφημα 11, οι περισσότερες αγορές της ΕΚΤ αφορούν γερμανικά κρατικά ομόλογα (Ευρώ 261,1 δισ.), ενώ έπονται τα γαλλικά (Ευρώ 189,7 δισ.), τα ιταλικά (Ευρώ 182,9 δισ.) και τα ισπανικά κρατικά ομόλογα (Ευρώ 122,6 δισ.). Υπενθυμίζεται ότι με τις αγορές κρατικών ομολόγων, μέσω του προγράμματος PEPP, η ΕΚΤ έχει επιτύχει να «συγκρατήσει» την άνοδο των αποδόσεών τους, επιτρέποντας στα κράτη-μέλη να χρηματοδοτήσουν τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης των εθνικών τους οικονομιών με ιστορικά -σε πολλές περιπτώσεις- χαμηλό κόστος. Σημειώνεται ότι το συνολικό ύψος του PEPP ανέρχεται σε Ευρώ 1,85 τρισ., ενώ η διάρκειά του έχει παραταθεί έως, τουλάχιστον, το τέλος Μαρτίου του 2022. Παρά τον προσωρινό χαρακτήρα του προγράμματος PEPP, η ΕΚΤ αναμένεται να διατηρήσει το εν λόγω πρόγραμμα μέχρι να βεβαιωθεί ότι η κρίση του κορωνοϊού έχει τελειώσει, καθώς, σε συνδυασμό με το υφιστάμενο πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων (Asset Purchase Programme-APP), παρέχει ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης στις οικονομίες των κρατών-μελών της Ζώνης του Ευρώ.

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε, στις 15 Ιουνίου, το πρώτο ομόλογο στα πλαίσια του Ταμείου Ανάκαμψης ("NextGenerationEU"). Το ομόλογο έχει δεκαετή διάρκεια, ενώ το ποσό που αντλήθηκε ανήλθε σε Ευρώ 20 δισ. και η απόδοση διαμορφώθηκε σε 0,086%. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι προσφορές υπερέβησαν τα Ευρώ 142 δισ., υπερκαλύπτοντας κατά επτά φορές το αντληθέν ποσό. Το 25% των επενδυτών ήταν κεντρικές τράπεζες, το 37% διαχειριστές κεφαλαίων και το 11% ασφαλιστικά ταμεία. Σύμφωνα με το σχέδιο χρηματοδότησης που έχει καταρτιστεί, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένεται να αντλήσει περί τα Ευρώ 80 δισ. μέχρι το τέλος του έτους.

ΓΡΑΦΗΜΑ 11

Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP): Αγορές κρατικών ομολόγων από την ΕΚΤ (δισ. €)

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Κεντρική
Τράπεζα

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

Ετήσια στοιχεία	2016	2017	2018	2019	2020	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	-0,5	1,3	1,6	1,9	-8,2	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-0,5	1,9	2,3	1,9	-5,2	
Δημόσια Κατανάλωση	-0,2	-0,1	-4,2	1,2	2,7	
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	2,3	8,1	-6,6	-4,6	-0,6	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-0,4	8,5	9,1	4,8	-21,7	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	2,2	7,4	8,0	3,0	-6,8	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	-0,8	1,1	0,6	0,3	-1,2	
Ανεργία (% , μέσο έτους)	23,5	21,5	19,3	17,3	16,5	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) *	3,3	3,8	4,4	4,0	-6,7	
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	180,8	179,2	186,2	180,5	205,6	
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-1,8	-1,9	-2,9	-1,5	-6,7	

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2020	2020		2021	Τελευταία διαθέσιμη περίοδος	Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές)
		Q3	Q4	Q1		
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λιαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	-1,3	-0,3	-1,3	0,3	0,3 (Ιαν.-Μαρ. 21)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	-26,6	-14,3	-16,5	-5,3	30,8 (Ιαν.-Μάιος 21)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m³)	5,9	-1,7	-4,8	20,7	20,7 (Ιαν.-Μαρ. 21)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	-1,6	-1,5	1,5	2,6	7,4 (Ιαν.-Απρ. 21)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	46,6	49,3	46,0	50,4	58 (Μάιος 21)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	96,4	90,6	91,8	93,2	108,6 (Μάιος 21)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	93,9	86,8	92,6	98,2	110 (Μάιος 21)	
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-31,2	-36,9	-46,2	-43,0	-22,2 (Μάιος 21)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	3,5	2,4	3,5	2,9	2,4 (Απρ. 21)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	10,0	8,3	10,0	8,7	6,7 (Απρ. 21)	
- Βιομηχανία	8,1	9,5	8,1	5,4	2,5 (Απρ. 21)	
- Κατασκευές	-0,1	-4,7	-0,1	-0,7	-1,3 (Απρ. 21)	
- Τουρισμός	14,8	11,7	14,8	16,7	16,7 (Απρ. 21)	
Νοικοκυριά	-2,5	-2,5	-2,5	-2,7	-2,5 (Απρ. 21)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	-2,2	-1,6	-2,2	-2,8	-2,1 (Απρ. 21)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-2,7	-2,8	-2,7	-2,8	-2,8 (Απρ. 21)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	-1,2	-1,9	-2,1	-1,6	0,1 (Μάιος 21)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	4,3	3,7	2,5	3,2	3,2 (Α' τρίμ. 21)	
Ανεργία (% , μ.ο. Περιόδου, εποχ. διορθ.)	16,4	16,5	16,0	16,5	16,3 (Μαρ. 21)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	-8,2	-10,0	-6,9	-2,3	-2,3 (Α' τρίμ. 21)	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-5,2	-1,7	-4,9	-4,9	-4,9 (Α' τρίμ. 21)	
Δημόσια Κατανάλωση	2,7	4,8	7,3	4,9	4,9 (Α' τρίμ. 21)	
Επενδύσεις	-0,6	0,0	3,2	8,6	8,6 (Α' τρίμ. 21)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-21,7	-25,9	-17,6	-13,4	-13,4 (Α' τρίμ. 21)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-6,8	-5,5	-8,8	-5,0	-5,0 (Α' τρίμ. 21)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, IOBE, IHS Markit

* Χωρίς την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

¹ Ο τόνος ισοδύναμου πετρελαίου (Τ.Ι.Π.) είναι μονάδα μέτρησης και ισοδυναμεί με την ενέργεια που εκλύεται από την καύση ενός τόνου αργού πετρελαίου και είναι περίπου ίσος με 42 Gigajoules (GJ).

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιανδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιανδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματός του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του